

Felnőtt korú bűnelkövetők pártfogó felügyelete

1. Környezettanulmány

A pártfogó felügyelő által készített környezettanulmányok többsége a büntetés-végrehajtási intézetek megkeresése alapján büntetés-félbeszakítás ügyében készült, de kegyelmi kérelem benyújtását követően is készültek az első fokon eljáró bíróság illetve a Kegyelmi Főosztály megkereséseire.

Az elkészített és megküldött környezettanulmányok tartalmazzák az érintettnek és a hozzátartozóknak a meghallgatását, a környezetet értékelő elemzést, továbbá a rendőrségnek, az önkormányzatoknak és a gyámhivataloknak az ügygel kapcsolatos véleményét és annak értékelését is. Az ügyek megítéléséhez átfogó, hasznos információkkal szolgáltak.

2. Pártfogó felügyelői vélemény

2003. július 1-jétől a „hagyományos” pártfogói feladatok kibővültek, a pártfogó felügyelők büntetőeljárásban betöltött szerepe bővült. Új jogintézmény, a pártfogó felügyelői vélemény lehetőséget biztosít arra, hogy az ügyész vagy a bíró felkérésére a pártfogó felügyelő kvázi szakértői véleményt készítsen és a környezettanulmányban is megjelenő információkon túlmutatóan értékelje az elkövetői magatartás személyes vonatkozásait, az elkövető cselekményéhez való viszonyát, azokat a személyiségében megjelenő kockázatokat, amelyek újabb bűnelkövetéshez vezethetnek. A pártfogó felügyelő javaslatot tehet a terhelttel szemben egyedi magatartási szabály elrendelésére, különböző kezelő vagy megelőző programokon való részvételre. Az ügyész vagy a bíró felkérésére vizsgálni kell azt is, hogy az elkövető hajlandó-e a sértett számára anyagi vagy más módon jóvátételt nyújtani és azt a sértett elfogadja-e, ennek alapján az ügy mediációra utalása is javasolható.

3. Pártfogó felügyelet

A pártfogó felügyelet célja, hogy az ügyészség vagy bíróság által alkalmazott intézkedés vagy büntetés próbaideje/tartama alatt, az elkövető ellenőrzésével és támogatásával csökkentse a bűnismétlés veszélyét. Magyarországon a pártfogó felügyelet járulékos jellegű, valamely más büntetéshez vagy intézkedéshez kapcsolódik.

A pártfogó felügyelő munkájának egyik legfőbb szakmai kérdése, hogy a tevékenység során hogyan lehet meghatározni, és hogyan lehet egyensúlyt alkalmazni az ellenőrző, azaz kontroll és a segítő, azaz a támogató funkciókat. A diverziós, illetve alternatív eszközök alkalmazása esetében a döntés lényege éppen az, hogy az elkövetőt aktivitásra készítse: ne passzív „elszenvedője” legyen a büntetésnek, hanem szembesüljön annak következményeivel. A pártfogó felügyelő kontroll funkciójának egyik lényege az elkövető szembesítése az általa okozott sérelemmel, és azon kockázati elemek feltárása, amelyek kiküszöbölése csökkentheti az újabb bűnelkövetés esélyét. E feladatok teljesítése nem lehet sikeres a gyakorlatban, ha a kontroll elemek nincsenek kellő arányban a támogató funkcióval. A pártfogónak nem elsődleges feladata a pártfogolt életében jelentkező összes szociális probléma megoldása, de amennyiben az a bűncselekmény elkövetéséhez hozzájárult vagy bűnismétléshez vezethet, akkor törekednie kell a kompetencia határain belül történő kezelésükre.

A pártfogó felügyelet sajátossága a **magatartási szabályok** előírása. A magatartási szabályok egy része jogszabályban meghatározott, általános magatartási szabály például, hogy a pártfogolt képessége szerint dolgozzék vagy tanuljon és törvénytisztelő életmódot folytasson. Lehetőség van arra is, hogy az ügyész, illetve a bíróság az ügy és a terhelt körülményeihez igazodva, a pártfogó felügyelő által jogkövetkezmények terhe mellett számon kérhető külön magatartási szabályt előírjon, ami a pártfogó felügyeletet különösen egyéniesített szankcióvá teszi. A pártfogó felügyelet végrehajtása pártfogolási terv alapján folyik, amely meghatározza a konkrét esetben elérendő célokat, ennek lehetséges eszközeit, illetve az ezt veszélyeztető körülményeket. A pártfogó felügyelő a

pártfogolási tervben meghatározott időközönként, általában havi rendszerességgel találkozik a terhelttel, meghallgatja az életkörülményeiben, életvitelében bekövetkezett változásokról, ellenőrzi a magatartási szabályok betartását, szükség esetén tanácsot vagy segítséget nyújt a munkahelykeresésben, életvezetési, egészségügyi, szociális illetve bármely, a társadalmi integrációhoz kapcsolódó probléma esetén. Az egyéni esetkezelés kiegészítéseként egyre nagyobb számban kerül alkalmazásra a csoportos esetkezelés, amely külön magatartási szabályként is előírható (pl. munkaerő-piaci, életvezetési, agressziókezelő foglalkozásokon való részvétel.) A csoportos foglalkozások elsősorban a szociális készségek fejlesztésére irányulnak, az érintett pártfogoltak viselkedéskorrekcióját, társadalmi adaptációját segítik elő.

4. Közérdekű munka

A közérdekű munka büntetésre ítélt elkövető a bíró döntése alapján minimum 42 óra maximum 300 óra ingyenes munkát végez a köz javára. A közérdekű munka gyakorlati végrehajtásával kapcsolatos feladatokat a jogalkotó a pártfogó felügyelőkre bízta, míg az elkövető személyét érintő döntések meghozatalát a büntetés-végrehajtási bíró hatáskörébe utalta. A pártfogó felügyelők feladata a lehetséges munkahelyek felkutatása, együttműködésbe vonása, a büntetés letöltésének szervezése, valamint a végrehajtás folyamatos ellenőrzése, tehát jogszabályi feltételeknek megfelelő és a közérdekű munkára ítélték közhasznú célra történő foglalkoztatását vállaló munkahelyek biztosítása. Az elmúlt évek során jó gyakorlatok alakultak ki önkormányzatok, civil szervezetek együttműködésével, amelyek során a közérdekű munkára ítélték részvételével városszépítő, parképítő programok indultak.

5. Utógondozás

A pártfogó felügyelő szerepe az alternatív büntetések végrehajtása mellett a legsúlyosabb bűncselekmények elkövetői esetében is jelentős.

Az utógondozás célja, hogy a szabadságvesztésből szabadulónak, elbocsátottnak a társadalom védelme érdekében, az ismételt bűnelkövetés megelőzése céljából segítséget nyújtson a reintegrációhoz és az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtéséhez. 2003 óta az utógondozás már a szabadulás várható időpontja előtt hat hónappal megkezdődik. A segítségnyújtás a szabadulás után is folytatódhat, ha azt a volt elítélt a szabadulás után kéri.

A pártfogó felügyelő többek között segít a lakhatási kérdések megoldásában, a munkahelykeresésben, iratok beszerzésében és egyéb hivatalos ügyek elintézésében. A pártfogó az utógondozottat a szolgálattal együttműködő egyházi, karitatív vagy egyéb szervezetekhez irányíthatja, indokolt esetben, kis összegű segélyben részesítheti. Az utógondozás egyszerre szolgál szociális és bűnmegelőzési célokat is, mivel a visszaesés egyik fő oka a fenti viszonyok rendezetlensége és a kilátástalanság érzése, amelyen a pártfogó az utógondozott közreműködése mellett változtatni képes. Az utógondozás másik, fontos területe a terhelte családjának felkészítése az elítélt visszafogadására.

Bővebb információ:

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálat

Felnőtt Korú Bűnelkövetők Pártfogó Felügyelői Osztálya

Címe: 4400 Nyíregyháza Kereszt u. 9.

Telefonszáma: 42/597-670, 42/597-672 Fax: 42/597-670 E-mail: www.szabolcs.kih.gov.hu

Területi Irodák:

1,	Fehérgyarmat	Kossuth tér. 9.	Tel: 30/551-6081
2,	Kisvárd	Flórián tér 20.	Tel: 30/551-3714

További információ: www.kih.gov.hu